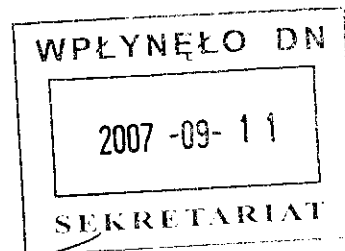

MINISTER GOSPODARKI

DRE-III-072-12-MB/AB/07

Warszawa, 5 września 2007 r.

Pani Halina Pupacz
Prezes
Polskiej Izby
Paliw Płynnych

Szanowne Pani Prezes,

Nawiązując do wystąpienia Polskiej Izby Paliw Płynnych zawierającego uwagi, pytania i wątpliwości do projektu rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie rodzajów przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej oraz zakresu tej kontroli przekazuję poniżej następujące wyjaśnienia w odniesieniu do zawartych w nim kwestii.

1. Zagadnienia związane ze stosowaniem odmierzaczy do sprzedaży biopaliw ciekłych na stacjach paliw zostały wyczerpująco omówione w wystąpieniu Prezesa Głównego Urzędu Miar z dnia 3 sierpnia 2007 r. skierowanym do Ministra Gospodarki. Z uwagi na fakt, że treść ww. pisma w całości odnosi się do Państwa pytania, przekazuję w załączeniu jego kopię.
2. Odmierzacze do biopaliw podlegają ocenie zgodności (przepis pkt 1.1.6 załącznika nr 5 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla przyrządów pomiarowych), nie będą natomiast podlegały prawnej kontroli metrologicznej (§ 6 pkt 5 lit. b projektu rozporządzenia). Wymienione w pkt.1 pismo Prezesa GUM zawiera propozycję w sprawie zapewnienia weryfikacji prawidłowości wskazań odmierzaczy biopaliw ciekłych, która w najbliższym czasie zostanie szczegółowo przeanalizowana. Jednocześnie pragnę

dodać, że Ministerstwo Gospodarki dostrzega potrzebę szybkiego uregulowania kwestii związanych z kontrolą metrologiczną odmierzaczy stosowanych na stacjach paliwowych do biopaliw ciekłych, w sytuacji rozwoju rynku biopaliw i coraz powszechniejszego wprowadzania ich do obrotu.

3. Należy zwrócić uwagę, że dyrektywa 2004/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w *sprawie przyrządów pomiarowych* została implementowana do porządku prawnego obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej, w tym także poprzez objęcie systemem oceny zgodności odmierzaczy do biopaliw. Powołana dyrektywa nie nakłada na państwa członkowskie UE obowiązku poddania prawnej kontroli metrologicznej przyrządów pomiarowych po przeprowadzeniu procedur oceny zgodności, zostawiając do decyzji państwa członkowskiego zakres objęcia prawną kontrolą metrologiczną poszczególnych przyrządów pomiarowych.
4. W ustawodawstwie polskim brak jest zdefiniowanego pojęcia gazu ciekłego propan – butan. Różnice wynikające z norm określających parametry gazu ciekłego propan – butan i gazu skroplonego LPG (*„Paliwa do pojazdów samochodowych LPG. Wymagania i metody badań” PN-EN589:2006* oraz *„Przetwory naftowe. Gazy węglowodorowe. Gazy skroplone C₃, C₄” PN-C-96008:1998*) wskazują, iż gaz ciekły propan – butan nie jest tożsamy z gazem skroplonym (LPG). W związku z powyższym pomiar gazu skroplonego (LPG) może być dokonany przez odmierzacze przeznaczone do gazu ciekłego propan – butan, jeżeli odmierzany gaz skroplony LPG będzie spełniał wszystkie parametry gazu ciekłego propan – butan.
5. Terminu „gaz ciekły propan – butan”, z uwagi na różnice składu jak i parametrów jakościowych, nie można uznać za równoważny z terminem „gaz skroplony (LPG)”. Ocenie zgodności podlegają odmierzacze gazu skroplonego (LPG) (pkt 1.1.6 załącznika nr 5 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 grudnia 2006 r. w *sprawie zasadniczych wymagań dla przyrządów pomiarowych*).
6. Prawnej kontroli metrologicznej w zakresie legalizacji pierwotnej i ponownej, zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 15 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o systemie oceny zgodności oraz o zmianie niektórych innych ustaw będą podlegały odmierzacze gazu ciekłego propan – butan i instalacje pomiarowe do gazu ciekłego propan – butan,

jeżeli parametry tego gazu (stosowanego do badań w ramach legalizacji, jak i w toku użytkowania) będą odpowiadały parametrom gazu propan – butan. Brak jest podstawy prawnej dopuszczającej wprost legalizowanie instalacji pomiarowych do gazu ciekłego propan – butan i odmierzaczy gazu ciekłego propan – butan dla gazu skroplonego LPG. Podstawa powyższa wynika z ogólnych przepisów ustawy z dnia 11 maja 2001 r. - *Prawo o miarach*, to jest art. 8 ust. 2 i 2a oraz art. 8j i następnych powołanej ustawy w związku z § 1 pkt 8 i 9 rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej oraz zakresu tej kontroli, z zastrzeżeniem wynikającym z wyjaśnień przedstawionych powyżej.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 grudnia 2006 r. w *sprawie wymagań jakościowych dla gazu skroplonego (LPG)* (Dz. U. Nr 251, poz. 1851) określa wymagania dla gazu skroplonego (LPG), stosowanego jako paliwo w pojazdach wyposażonych w silniki przystosowane do spalania tego paliwa, biorąc pod uwagę postanowienia normy PN EN 589 *Paliwa do pojazdów samochodowych – LPG – Wymagania i metody badań*. Norma ta w § 1 precyzuje zakres, jako odnoszący się do *wymagań i metod badań paliwa silnikowego LPG (skroplonego gazu węglowodorowego) (...) używanego w samochodach*. Tę nomenklaturę, tzn. gaz skroplony (LPG) przyjęto jako wynik uzgodnień projektu ustawy *o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw* i powtórzono w wyżej wymienionym rozporządzeniu z dnia 28 grudnia 2006 r., dotyczącym wymagań jakościowych.

Natomiast norma PN-C-96008 *Przetwory naftowe – Gazy węglowodorowe – Gazy skroplone C₃ – C₄*, w zależności od zawartości głównych węglowodorów, rozróżnia trzy rodzaje gazów skroplonych C₃- C₄, tzn.: butan techniczny, propan-butan oraz propan techniczny oraz podaje jako szczegółowe wymagania jakościowe. Określa również zastosowanie tych gazów, m. in. jako gaz opałowy czy do celów oświetleniowych, precyzując równocześnie, że normy nie stosuje się do gazów skroplonych C₃- C₄, stanowiących paliwa dla pojazdów z silnikami spalinowymi.

Porównując zapisy norm PN-EN 589 oraz PN-C 96008 nie można jednoznacznie stwierdzić, czy gaz propan techniczny spełnia wszystkie wymagania jakościowe dla gazu skroplonego (LPG), ponieważ zestaw parametrów, dla których określono wymagania jakościowe jest w obu przypadkach inny. Kryterium powinno być w tym przypadku zastosowanie danego gazu do określonego celu i odpowiadające temu celowi wymagania jakościowe.

Z wyjaśnień przekazanych przez Główny Urząd Miar wynika, że wymagania dotyczące gęstości gazu ciekłego propan – butan odpowiadają zakresowi gęstości wskazanemu w normie „Przetwory naftowe. Gazy węglowodorowe. Gazy skroplone C₃, C₄” PN-C-96008:1998. Tylko ta norma była dostępna podczas opracowywania wymagań dotyczących instalacji pomiarowych do gazu ciekłego propan – butan i odmierzaczy do gazu ciekłego propan – butan.

7. Z uwagi na określone w dyrektywie 2004/22/WE przeznaczenie instalacji pomiarowych (przyrząd pomiarowy przeznaczony do pomiaru cieczy innych niż woda) można stwierdzić, że instalacje służące do pomiaru skroplonego gazu ziemnego (LNG) podlegają ocenie zgodności. Natomiast odmierzacze LNG podlegają ocenie zgodności o ile będą przeznaczone do tankowania pojazdów silnikowych, małych łodzi i małych samolotów – zgodnie z definicją odmierzacza paliw zawartą w załączniku MI-005 do Dyrektywy 2004/22/WE.

8. Odnosząc się do kwestii planów wyłączenia z prawnej kontroli metrologicznej kolb metalowych II rzędu uprzejmie informuję, że przyrządy te są stosowane przede wszystkim przez administrację miar do kontroli metrologicznej odmierzaczy paliw i instalacji pomiarowych. W tym celu najbardziej wskazane jest stosowanie przyrządów pomiarowych wzorcowanych, a nie legalizowanych. Z tego powodu planuje się, że legalizacja zostanie zastąpiona wzorcowaniem. Rozwiązanie takie stosuje się już powszechnie w przypadku innych przyrządów pomiarowych używanych jako wzorce np.: wzorce masy, zbiorniki służące do legalizacji wodomierzy itp. Wzorcowanie i nałożenie cech zabezpieczających spełnia podobną rolę jak legalizacja, a ponadto świadectwo wzorcowania zawiera więcej informacji na temat przyrządu (wzorca) niż świadectwo legalizacji. Podaje się w nim między innymi dane na temat błędu i niepewności pomiaru, co jest bardzo przydatne podczas stosowania tego przyrządu w trakcie sprawdzania innych przyrządów i stanowisk pomiarowych.

Z przekazanych przez Główny Urząd Miar wyjaśnień wynika ponadto, że ekspertyza kolby pomiarowej, o której mowa w wystąpieniu PIP, jest całkowicie zbędna, gdyż kolba jest samodzielnym przyrządem pomiarowym, a konieczność dokonania ekspertyzy przed wykorzystaniem do określonych celów dotyczy wyłącznie stanowisk

pomiarowych. Wzorcowanie kolby w zupełności wystarcza aby móc ją stosować jako przyrząd pomiarowy.

9. W odniesieniu do terminologii „gaz skroplony” i „gaz ciekły” uprzejmie wyjaśniam, że w dyrektywie 2004/22/WE, a w szczególności w załączniku MI-005 „*Instalacje pomiarowe do ciągłego i dynamicznego pomiaru ilości cieczy innych niż woda*”, nie występuje pojęcie gazu skroplonego, natomiast konsekwentnie jest stosowany zwrot „gazy ciekłe”.

10. Odnosząc się do ujętych w wystąpieniu zagadnień w zakresie wodomierzy uprzejmie informuję, że użyte w projekcie rozporządzenia określenie „wody podgrzanej” jest zgodne z terminologią użytą w ust. 1 załącznika nr 1 Zasadnicze wymagania dla wodomierzy do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 grudnia 2006 r. w *sprawie zasadniczych wymagań dla przyrządów pomiarowych*.

11. W odniesieniu do kwestii objęcia prawną kontrolą metrologiczną wyłącznie areometrów – z pominięciem termoareometrów - należy wskazać, że zgodnie z § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2003 r. w *sprawie wymagań metrologicznych, którym powinny odpowiadać areometry szklane* (Dz. U. Nr 115, poz. 1082) przepisy powyższego rozporządzenia stosuje się także do areometrów z wbudowanym termometrem (tzw. termoareometrów). Podobne rozwiązanie przyjęto w § 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 19 lipca 2007 r. w sprawie wymagań, którym powinny odpowiadać areometry szklane, oraz szczegółowy zakres badań i sprawdzeń wykonywanych podczas prawnej kontroli metrologicznej tych przyrządów pomiarowych. (Dz. U. Nr 144 poz. 1007), nie ma w związku z powyższym konieczności umieszczenia tego typu przyrządu pomiarowego oddzielnie w projekcie rozporządzenia w sprawie rodzajów przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej oraz zakres tej kontroli.

12. W odniesieniu do kwestii regulacji prawnych w zakresie zbiorników pomiarowych do cieczy uprzejmie informuję, że zgodnie z § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 kwietnia 2004 r. w *sprawie wymagań metrologicznych, którym powinny odpowiadać zbiorniki pomiarowe* (Dz. U.

wymagań metrologicznych, którym powinny odpowiadać zbiorniki pomiarowe (Dz. U. Nr 85, poz. 800) zbiornik jest to przyrząd pomiarowy do pomiaru objętości cieczy [...], bez dalszego sprecyzowania rodzaju cieczy w treści rozporządzenia, która może być przechowywana w zbiorniku pomiarowym. Powyższe uregulowanie dopuszcza wprowadzenie do obrotu zbiorników pomiarowych do gazów ciekłych po uzyskaniu przez zbiornik pomiarowy zatwierdzenia typu. Przy użyciu urządzeń do pomiaru wysokości napełnienia zbiornika pomiarowego, w które obligatoryjnie jest wyposażony zbiornik możliwe jest ustalenie cieczy w zbiorniku, a tym samym ustalenie ilości gazu ciekłego (w stanie skroplonym) w zbiorniku. Niezależnie od prawnej dopuszczalności zatwierdzenia typu zbiorników pomiarowych do gazów ciekłych powstaje techniczny problem ich wzorcowania i sprawdzania, bowiem należałoby wykonać te czynności z użyciem cieczy, która jest przechowywana w zbiorniku. Ponadto istnieje konieczność przeliczenia wskazań zbiornika z litrów na kilogramy. Osobny problem natury technicznej wynika z właściwości gazów ciekłych, gdyż w zależności od warunków (np.: temperatury otoczenia, ciśnienia) zmienia się w zbiorniku proporcja pomiędzy gazem skroplonym i gazem będącym w fazie gazowej. Powoduje to konieczność obliczania ilości gazu podczas każdego pomiaru z uwzględnieniem wszystkich wpływających na pomiar czynników. Jak wynika z wyjaśnień przekazanych przez Główny Urząd Miar, aktualnie prowadzone są prace nad określeniem wymagań metrologicznych dla zbiorników przeznaczonych do gazów ciekłych.

prezydent

MINISTER
z up.
Krzysztof Tchórzewski
SEKRETARZ STANU